

ČESKÁ REPUBLIKA

Informace o provádění doporučení pro okamžitá opatření

Česká republika předkládá Informace o provádění doporučení pro okamžitá opatření (dále jen „zpráva“) zahrnutých ve Čtvrté hodnotící zprávě Výboru expertů Evropské charty regionálních či menšinových jazyků, která byla představena Výboru ministrů Rady Evropy v souladu s článkem 16 Charty.¹ S cílem poskytnout ucelenější přehled nejnovějšího vývoje Česká republika rovněž poskytuje informace o provádění úzce souvisejících Doporučení Výboru ministrů přijatých dne 19. června 2019.² Zpráva se vztahuje na období od roku 2018 do 1. března 2020.

Úvod

Doporučení Výboru ministrů pro Českou republiku:

Pokračovat ve snahách s cílem šířit povědomí a podporovat toleranci ve vztahu ke všem regionálním či menšinovým jazykům a kulturám, které tyto jazyky představují, jakožto nedílnou součást kulturního dědictví České republiky, a to v rámci běžné výuky na všech stupních vzdělávacího systému i v médiích.

Od poslední zprávy Česká republika pokračuje v šíření povědomí a v podporování tolerance ve vztahu ke všem regionálním či menšinovým jazykům a kulturám, které tyto jazyky představují. Na celostátní úrovni existují dotační programy na podporu jazyků a kultur národnostních menšin, včetně programů na podporu integrace romské menšiny.

Regionální či menšinové jazyky jsou podporovány především **dotačními programy** Úřadu vlády České republiky, Ministerstvem kultury a Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy.

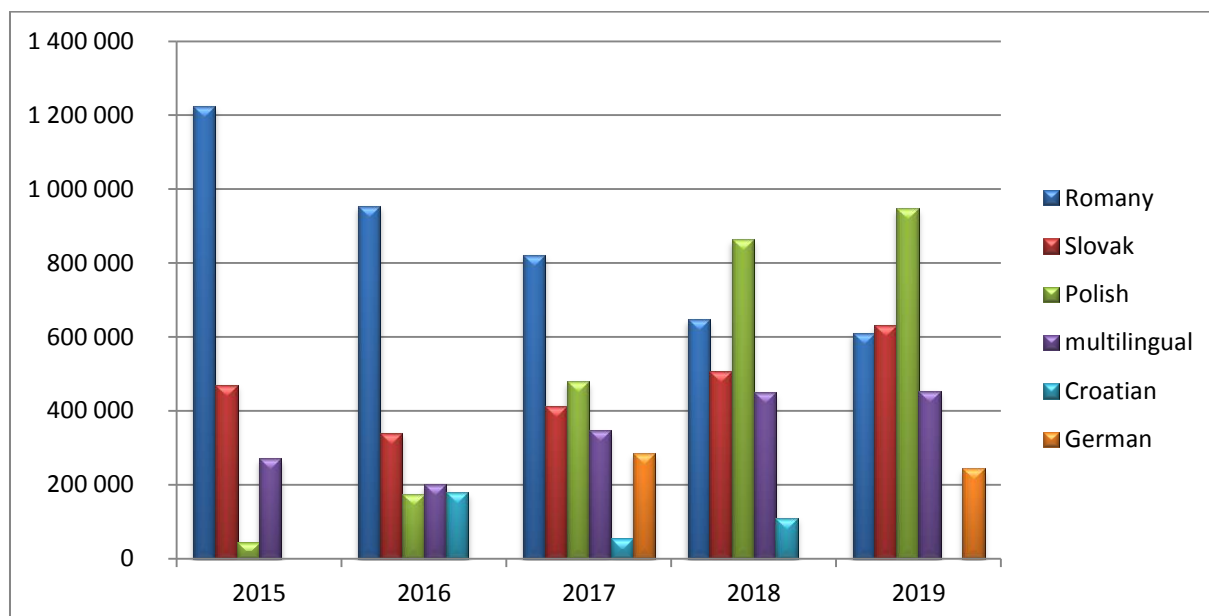
Úřad vlády České republiky vyhlašuje každoroční výzvu k podávání žádostí zaměřených na podporu efektivní implementace Evropské charty regionálních či menšinových jazyků. Tento program zahrnuje:

- vzdělávací aktivity na všech vzdělávacích stupních nad rámec standardního vyučování, které se zaměřují na výuku menšinového jazyka nebo v něm probíhají,
- kvantitativní a kvalitativní analýzy zaměřené na výzkum užívání menšinových jazyků a
- podporu užívání tradičních a správných forem místních názvů v menšinových jazycích, včetně instalace a údržby tabulí s názvy obcí, jejich částí, ulic a jiných veřejných prostranství a označení budov státních orgánů a územních samosprávných celků.

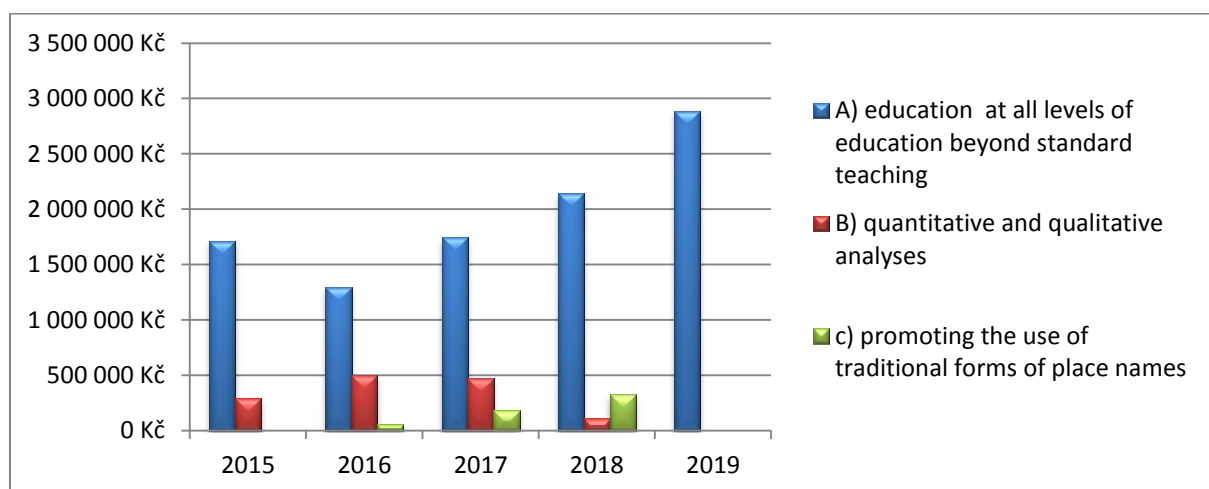
¹ Zpráva Výboru expertů představená Výboru ministrů Rady Evropy v souladu s článkem 16 Charty, Čtvrtá zpráva, Česká republika, Štrasburk, 29. ledna 2019, k dispozici na https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=0900001680948771

² Doporučení CM/RecChL(2019)3 Výboru ministrů pro členské státy týkající se provádění Evropské charty regionálních či menšinových jazyků, k dispozici na https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=09000016809500fe

Graf č. 1 Podpora jazyků v rámci programu zaměřeného na implementaci Charty (2015-2019)

Graf č. 2 Počty projektů podle tematického okruhu (2015-2019)

V roce 2020 se výzva k podávání žádostí nově zaměřila i na dokumentaci a mapování hřbitovů a hrobů jakožto významnou součást kultury národnostních menšin v České republice. Podpora v této oblasti je dostupná pro všechny národnostní menšiny zastoupené v Radě vlády pro národnostní menšiny, a to pro běloruskou, bulharskou, chorvatskou, maďarskou, německou, polskou, romskou, rusínskou, ruskou, řeckou, slovenskou, srbskou, ukrajinskou a vietnamskou menšinu. Přidání nového okruhu činnosti do dotačního programu vychází z usnesení Rady vlády pro národnostní menšiny.

V roce 2020 získají v této kategorii podporu tři projekty, konkrétně dva projekty zaměřené na dokumentaci a mapování hřbitovů a hrobů německé menšiny a jeden projekt zabývající se hroby běloruské menšiny.

Úřad vlády České republiky také spravuje dotační programy na podporu integrace romské menšiny. Dva z těchto programů se zaměřují na kraje a obce a třetí program na nevládní organizace působící v oblasti prevence sociálního vyloučení nebo komunitní práce.

Ministerstvo kultury i nadále **podporuje vydávání periodického tisku v menšinových jazycích a tvorbu rozhlasového a televizního vysílání v menšinových jazycích**. Každý rok je na tento program vyhrazeno asi 21 milionů CZK.

V roce 2019 získalo podporu celkem 23 projektů národnostních menšin. Čtyři z těchto 23 projektů se zaměřily na romskou menšinu, tři na slovenskou a německou menšinu, dva projekty na polskou, bulharskou a ukrajinskou menšinu a jeden projekt se zabýval podporou řecké, ruské, rusínské, židovské, srbské, maďarské a vietnamské menšiny.

Kromě toho Ministerstvo kultury řídí i dotační program na podporu **kulturních aktivit národnostních menšin**. Na program se obvykle vyčleňuje 10 milionů CZK. Podpora se uděluje projektům v těchto oblastech:

- umělecké aktivity (divadla, muzea, galerie, knihovny),
- kulturní vzdělávací a výchovné aktivity,
- studium a rozbory národnostní kultury a lidových tradic,
- multietnické kulturní akce (směřující mimo jiné k potírání negativních projevů extremismu, rasové a národnostní nesnášenlivosti a xenofobie),
- ediční činnost (neperiodické publikace),
- dokumentace národnostních kultur.

V rámci tohoto dotačního programu je rovněž poskytována podpora Světovému romskému festivalu KHAMORO, jehož cílem je podporovat porozumění mezi jednotlivými jazykovými skupinami. Festival je podporován ze státního rozpočtu. Za dané období na něj bylo každoročně vyčleněno přinejmenším 1,1 milionu CZK.

Ministerstvo kultury, které v České republice odpovídá za provoz **veřejných knihoven**, také podporuje činnosti národnostních menšin a integraci cizinců. Tato podpora je součástí *Koncepce rozvoje knihoven v České republice na léta 2017–2020*.

Ministerstvo kultury dále spravuje dotační program na podporu integrace romské menšiny. Projekty, které mohou čerpat podporu v rámci tohoto programu, se zaměřují na umělecké, kulturně vzdělávací a výchovné aktivity, odborné studie rozšiřující poznání a podporující bádání o romské kultuře, tradicích a historii, dokumentaci romské kultury, ediční činnost (neperiodické publikace) a kulturní akce směřující k potírání negativních projevů extremismu, rasové a národnostní nesnášenlivosti a xenofobie.

V oblasti vzdělávání je i nadále podporována výuka v jazycích národnostních menšin na všech stupních vzdělávacího systému, včetně podpory vzdělávacích aktivit pro národnostní menšiny. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy spravuje dotační program na podporu vzdělávání v jazycích národnostních menšin a na podporu aktivit národnostních menšin.

Tento dotační program se obvykle dělí na dva tematické okruhy:

A) **podpora vzdělávání v jazycích národnostních menšin** (rozvoj mateřského jazyka národnostních menšin prostřednictvím vzdělávacích aktivit, kurzů, publikací, projektů, vzdělávací aktivity pro příslušníky národnostních menšin – děti, žáky a mládež, včetně vydávání publikací, vzdělávacích textů pro děti, žáky a mládež v menšinových jazycích, jako součást širšího projektu zaměřeného na vzdělávání atd.),

B) **podpora aktivit národnostních menšin** – tvorba a realizace vzdělávacích programů a výukových materiálů pro děti, žáky, mládež a pedagogické pracovníky, směřující k rozvoji humanismu a potírání xenofobie, rasové národnostní a náboženské nesnášenlivosti, rasismu a antisemitismu, a dále projekty zaměřené k tématu holocaustu, kulturní zvyklosti a historické bariéry, práce s příběhy dětí a rodin z jiných zemí a kultur, vzájemné poznání a porozumění.

Podle informací Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy je na všech stupních vzdělávání poskytována výuka všech jazyků národnostních menšin chráněných Chartou, s výjimkou výuky romštiny. Výuku menšinových jazyků zajišťují i nevládní organizace financované ze státního rozpočtu Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy. Tato

podpora zahrnuje i nevládní organizace, které nabízejí výuku romštiny jak v jednotlivých krajích České republiky, tak i v hlavním městě Praze.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy spravuje také dotační program na podporu integrace romské menšiny a sociálně znevýhodněných romských žáků středních škol a studentů vyšších odborných škol. Na tento program se každoročně vyčleňuje přibližně 17,5 milionů CZK.

Menšinové kultury a jazyky získávají podporu i z Norských fondů. V roce 2020 bude otevřeno Centrum Romů a Sintů v Praze, financované z prostředků Norských fondů. Centrum je pobočkou Muzea romské kultury v Brně, které je financované ze státního rozpočtu. Toto nové centrum romské kultury nabídne různé vzdělávací aktivity, včetně aktivit na podporu romštiny.

V médiích jsou menšinové jazyky podporovány prostřednictvím dotačních programů Ministerstva kultury i přímo samotnými veřejnými sdělovacími prostředky. Podle § 17 zákona č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání, se při udělování vysílací licence hodnotí, mimo jiné, přínos žadatele k zajištění rozvoje kultury národnostních, etnických a jiných menšin v České republice. Tento zákon také stanoví, že provozovatel vysílání je povinen nezařazovat do programů pořady, které mohou utvrzovat stereotypní předsudky týkající se etnických, náboženských nebo rasových menšin. Dále musí provozovatelé vysílání zajistit, aby vysílané pořady nepodněcovaly k nenávisti z důvodu pohlaví, rasy, barvy pleti, jazyka, víry a náboženství, politického nebo jiného smýšlení, národního nebo sociálního původu, příslušnosti k národnostní nebo etnické menšině, majetku, rodu nebo jiného postavení. Provozovatelé vysílání nesmějí zařazovat do vysílání obchodní sdělení obsahující diskriminaci na základě pohlaví, rasy, barvy pleti, jazyka, víry a náboženství, politického nebo jiného smýšlení, národního nebo sociálního původu, příslušnosti k národnostní nebo etnické menšině, majetku, rodu, zdravotního postižení, věku, sexuální orientace nebo jiného postavení. Na dodržování těchto povinností dohlíží Rada pro rozhlasové a televizní vysílání, která zároveň ukládá tresty za jejich nedodržení.

Česká televize

V roce 2017 začala Česká televize vysílat pořad pro národnostní menšiny a o nich nazvaný *Sousedé*. Vzniká pod záštitou ostravského centra dramaturgie. Konkrétně ho připravuje tým tvůrců cyklu *Babylon* který vede Marta Růžičková, členka pracovní skupiny pro národnostně menšinové vysílání. Tento měsíčník se snaží divákům poskytovat aktuální obraz ze života menšin v Česku. Cyklus mapuje prolínání a vzájemné ovlivňování kulturních i životních zvyklostí, jejich uchovávání členy menšin, ale i případné proměny v českém prostředí. Zabývá se obecnými aspekty začleňování do společnosti i dlouhodobými a každodenními problémy soužití.³

Český rozhlas

Tabulka č. 1 Pořady národnostních menšin vysílané Českým rozhlasem

Slovenština	
STRETNUTIE	novinářský, publicistický, kulturní a společenský magazín
Četnost vysílání:	Dvakrát týdně v pondělí a ve středu, 15 minut, ve všech krajích; jednou týdně v neděli; 55 minut na celostátní stanici Radiožurnál
Połština	
KWADRANS	novinářský, publicistický, kulturní a společenský magazín v polském jazyce
Četnost vysílání:	pětkrát týdně od pondělí do pátku, 25 minut, na ostravském regionálním okruhu

³ <http://www.ceskatelivize.cz/porady/11690334848-soused/>

Němčina	
SOUSEDE	publicistický, kulturní a společenský magazín v německém jazyce
Četnost vysílání:	Jednou týdně v pátek, 15 minut, ve všech krajích
Romština	
O ROMA VAKEREN	kulturní a společenský magazín pro Romy, vysílaný částečně v romském jazyce, jinak česky
Četnost vysílání:	Dvakrát týdně v úterý a ve čtvrtek, 15 minut, ve všech krajích; jednou týdně v sobotu, 55 minut na celostátní stanici Radiožurnál

Český rozhlas dále vysílá i nový magazín o kulturních a společenských novinkách pro další menšiny nazvaný *Mezi námi*, a to každou sobotu od 15:10 do 15:30 na stanici Český rozhlas Plus.⁴ Ze 450 záznamů byly nejhojněji zastoupeny příspěvky od ruské, vietnamské a ukrajinské menšiny, přičemž mezi nejčastěji opakovaná témata se řadila hudba, menšiny a jejich tradice, aktuální politické otázky a historie.

Německý jazyk

Doporučení Výboru ministrů pro Českou republiku týkající se němčiny

Přijmout strukturovanou politiku ochrany a podpory německého jazyka, včetně zlepšení dostupnosti výuky v němčině nebo výuky němčiny jako menšinového jazyka ve spolupráci s německými mluvčími, a vytvořit příznivé podmínky pro její užívání ve veřejném životě.

Doporučení Výboru expertů pro Českou republiku

Podniknout další kroky ke zlepšení dostupnosti výuky v němčině nebo výuky němčiny jako menšinového jazyka

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy podporuje, aby se většinové obyvatelstvo učilo německý jazyk, a zdůrazňuje jeho význam ve společenském a profesním životě. Od září 2013 byla zavedena povinná výuka druhého cizího jazyka na základních školách, a to nejpozději od 8. třídy. V roce 2017 se na základních a středních školách učilo němčinu jako druhý cizí jazyk celkem 331 224 žáků.

V souladu s výnosem č. 9/2013, kterým se upravuje postup při povolování výuky některých předmětů v cizím jazyce, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy vede seznam škol, jež nabízí výuku některých předmětů v němčině na základě povolení. Jedná se o tyto školy:

Tabulka č. 2 Základní školy vyučující v německém jazyce

Název	Město	Ulice
Základní škola Marjánka, Praha 6, Bělohorská 52	Praha 6 - Břevnov	Bělohorská 417/52
Základní škola Zlín, Kvítková 4338	Zlín	Kvítková 4338
Základní škola německo-českého porozumění	Praha 8 - Střížkov	Střížkovská 32/27
Základní škola a Mateřská škola Děčín VI, Školní 1544/5	Děčín	Školní 1544/5
Základní škola s rozšířenou výukou jazyků, Praha 4, K Milíčovu 674	Praha 4 - Háje	K Milíčovu 674/2
Základní škola a Mateřská škola Olomouc, Svatoplukova 11	Olomouc	Svatoplukova 65/11
Základní škola, Chrjukinova 12	Ostrava	Chrjukinova 1801/12

⁴ http://www.rozhlas.cz/plus/porady/_porad/101655

Základní škola generála Zdeňka Škarvady, Ostrava-Poruba	Ostrava	Porubská 831/10
---	---------	--------------------

Tabulka č. 3 Gymnázia (a další školy poskytující střední vzdělání s maturitní zkouškou) vyučující v němčině nebo částečně vyučující v němčině

Název	Město	Ulice
Gymnázium Na Pražačce, Praha 3, Nad Ohradou 23	Praha 3 – Žižkov	Nad Ohradou 2825/23
Gymnázium, Praha 8, U Libeňského zámku 1	Praha 8 - Libeň	U libeňského zámku 1/2
Obchodní akademie Neveklov	Neveklov	Školní 303
Gymnázium pod Svatou Horou, Příbram II, Balbínova 328	Příbram	Balbínova 328
Biskupské gymnázium J. N. Neumanna a Církevní základní škola	České Budějovice	Jirsíkova 420/5
Masarykovo gymnázium, Plzeň, Petáková 2	Plzeň	Petáková 2055/2
I. Německé zemské gymnasium, základní škola a mateřská škola	Brno	Mendlovo náměstí 1/4
Gymnázium Kroměříž	Kroměříž	Masarykovo náměstí 496/13
EDUCA – Střední odborná škola	Nový Jičín	B. Martinů 1994/4
Gymnázium, Olomouc, Čajkovského 9	Olomouc	Čajkovského 68/9
Gymnázium Thomase Manna	Praha 8 - Střížkov	Střížkovská 32/27
Německá škola v Praze s.r.o. – zahraniční škola a gymnázium	Praha 5 - Jinonice	Schwarzenberská 700/1
Anglicko-české gymnázium AMAZON	Praha 1 - Staré Město	Rytiřská 406/10
Rakouské gymnázium v Praze	Praha 4	Na Cikorce Modřany 2166/2b
Gymnázium F. X. Šaldy v Liberci, Partyzánská 530	Liberec	Partyzánská 530
Gymnázium Dr. Karla Polesného Znojmo	Znojmo	Náměstí Komenského 945/4

Zdroj: Ministerstvo školství, informace platné k roku 2019

Základní škola německo-českého porozumění a Gymnázium Thomase Manna založené v roce 1991 je jediná soukromá škola v České republice financovaná německou menšinou. Poskytuje vzdělání českým a německým dětem. Základní škola německo-českého porozumění připravuje žáky na studium na osmiletém Gymnáziu Thomase Manna. Ministerstvo školství spolupracuje s vedením školy, čímž je zaručena vysoká kvalita výuky vněmeckém jazyce.

Ministerstvo školství spolupracuje také s institutem *Goethe-Institute* a podporuje jeho aktivity zaměřené na rozvoj vícejazyčnosti nejenom na školách, ale v celé společnosti.

Existují i rozsáhlé mimoškolní česko-německé aktivity, které nabízí například *Koordinační centrum česko-německých výměn mládeže TANDEM* v Plzni. Centrum je podporováno, mimo jiné, Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy. Centrum poskytuje poradenské služby a podporuje státní i nevládní subjekty při organizování česko-německých výměn

mládeže a mezinárodní spolupráci mládeže. Mezi hlavní úkoly této organizace patří například navazování kontaktů mezi českými a německými organizacemi a podporování partnerství mezi nimi.⁵

Tabulka č. 4 Studijní programy a obory na vysokých školách zaměřené na studium němčiny

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích	Filozofická fakulta	Česko-německá areálová studia a germanistika
		Evropská teritoriální studia – ČR a německý mluvící země
		Německý jazyk a literatura
	Pedagogická fakulta	Německý jazyk se zaměřením na vzdělávání
Učitelství německého jazyka		
Učitelství německého jazyka pro 2. stupeň základních škol		
Masarykova univerzita	Filozofická fakulta	Germánské jazyky
		Germánské literatury
	Pedagogická fakulta	Lektorství cizího jazyka – německý jazyk
	Filozofická fakulta	Německá literatura
		Německý jazyk
	Pedagogická fakulta	Německý jazyk se zaměřením na vzdělávání
		Pedagogické asistentství německého jazyka a literatury pro základní školy
	Filozofická fakulta	Překladatelství německého jazyka
		Překladatelství románských a germánských jazyků
	Pedagogická fakulta	Učitelství cizích jazyků pro střední školy – německý jazyk
Filozofická fakulta	Učitelství německého jazyka a literatury pro střední školy	
Pedagogická fakulta	Učitelství německého jazyka a literatury pro základní školy	
	Učitelství německého jazyka pro základní školy	
Ostravská univerzita	Filozofická fakulta	Němčina pro překlad
		Němčina pro odbornou a profesní komunikaci
		Německá filologie
		Německý jazyk
		Německý jazyk a literatura
		Učitelství německého jazyka pro 2. stupeň základních škol
		Učitelství německého jazyka a literatury pro střední školy
Slezská univerzita v Opavě	Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě	Korpusová lingvistika se zaměřením na konkrétní jazykovou skupinu (angličtina, němčina)
		Němčina
		Němčina pro školskou praxi
		Učitelství němčiny pro střední školy
Technická univerzita v	Fakulta	Německý jazyk se zaměřením na vzdělávání

⁵ Informace o organizaci Tandem naleznete na www.tandem.adam.cz.

Liberci	přírodovědně-humanitní a pedagogická	Učitelství německého jazyka pro 2. stupeň základních škol
Univerzita Hradec Králové	Pedagogická fakulta	Cizí jazyky pro cestovní ruch – německý jazyk
		Německý jazyk se zaměřením na vzdělávání
		Učitelství pro základní školy – německý jazyk
		Učitelství pro 2. stupeň základních škol – německý jazyk a literatura
Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem	Filozofická fakulta	Interkulturní germanistika
		Interkulturní germanistika v česko-německém kontextu
		Německá filologie v česko-německém interkulturním kontextu
		Německé literatury
	Pedagogická fakulta	Německý jazyk a literatura
	Filozofická fakulta	Německý jazyk a literatura
		Německý jazyk a literatura pro 2. stupeň základních škol
		Německý jazyk a literatura se zaměřením na vzdělávání
		Německý jazyk pro školskou praxi
		Učitelství cizích jazyků pro základní školy – německý jazyk
Učitelství německého jazyka a literatury pro střední školy		
Univerzita Karlova	Fakulta sociálních věd	Česko-německá studia
		Česko-německá studia / Deutsch-Tschechische Studien (jednooborové studium)
		Německá a středoevropská studia
	Filozofická fakulta	Germanoslovistika
		Germánské jazyky
		Germánské jazyky a literatury
		Germánské literatury
		Mezikulturní komunikace čeština – němčina / Interkulturelle Kommunikation und Translation Tschechisch – Deutsch
		Mezikulturní komunikace: čeština jako cizí jazyk - němčina
		Němčina
		Němčina pro mezikulturní komunikaci
	Fakulta humanitních studií	Německá a francouzská filosofie
	Fakulta sociálních věd	Německá a rakouská studia
		Německá a středoevropská studia
		Německá a středoevropská studia / Deutsche und Mitteleuropäische Studien
	Filozofická fakulta	Německý jazyk a literatura
	Pedagogická fakulta	Německý jazyk a literatura s didaktikou
		Německý jazyk se zaměřením na vzdělávání
	Filozofická fakulta	Překladařství a tlumočnictví – německý jazyk

		Překladatelství: čeština – němčina
		Tlumočnictví: čeština – němčina
	Pedagogická fakulta	Učitelství všeobecně vzdělávacích předmětů pro základní školy a střední školy – německý jazyk
Univerzita Palackého v Olomouci	Pedagogická fakulta	Němčina se zaměřením na aplikovanou ekonomii
	Filozofická fakulta	Němčina se zaměřením na tlumočení a překlad
		Německá filologie
		Německé literatury
		Německý jazyk
	Pedagogická fakulta	Německý jazyk se zaměřením na vzdělávání
		Učitelství německého jazyka pro 2. stupeň základních škol
Učitelství německého jazyka pro základní školy		
Univerzita Pardubice	Fakulta filozofická	Německý jazyk pro hospodářskou praxi
		Německý jazyk pro školskou praxi
Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně	Fakulta humanitních studií	Německý jazyk pro manažerskou praxi
Západočeská univerzita v Plzni	Fakulta pedagogická	Německý jazyk se zaměřením na vzdělávání
		Učitelství německého jazyka pro střední školy
		Učitelství německého jazyka pro základní školy

Nové iniciativy Rady pro národnostní menšiny a zmocněnkyně vlády pro lidská práva

V přímé reakci na doporučení Výboru ministrů týkající se němčiny jako menšinového jazyka a doporučení Výboru expertů pro okamžitá opatření podnikly Rada pro národnostní menšiny a zmocněnkyně pro lidská práva několik kroků, které jsou podrobněji popsány níže.

S cílem vytvořit strukturovanou politiku pro německý jazyk: Ochrana německého jazyka podle Charty

Rada pro národnostní menšiny a sekretariát Rady vlády pro národnostní menšiny na základě doporučení Výboru ministrů Rady Evropy a iniciativy německé menšiny zvažují možnost zvýšit ochranu německého jazyka podle části II na ochranu podle části III Charty. Takovým krokem by vznikl nový rámec pro rozvoj strukturované politiky ochrany a podpory němčiny, včetně zlepšení dostupnosti výuky v němčině nebo výuky němčiny jako menšinového jazyka, a pro vytvoření příznivých podmínek pro její užívání ve veřejném životě. Muselo by mu však předcházet důkladné a komplexní posouzení stávajícího českého právního rámce a jeho omezení. Na takové studii se v současnosti pracuje v úzké spolupráci se zástupci německé menšiny.

V roce 2019 německá menšina předložila předsedovi vlády (který je zároveň předsedou Rady vlády pro národnostní menšiny) návrh na rozšíření ochrany německého jazyka podle Charty. Na základě této iniciativy Rada vlády pro národnostní menšiny založila novou pracovní skupinu, která projednává konkrétní požadavky a možná opatření v této oblasti. Pracovní skupinu, která se poprvé sešla v prosinci 2019, tvoří zástupci příslušných ministerstev, německé menšiny a akademiků.

V návaznosti na zřízení této pracovní skupiny začal Úřad vlády také spolupracovat s odborníky z Právnické fakulty Univerzity Karlovy, kteří se podílejí na provádění projektu „Právní, historické a společenskovední aspekty nových a tradičních menšin v České

republice“. Projekt mimo jiné podporuje i spolupráci mezi veřejnými institucemi a univerzitou. V rámci této spolupráce Právnická fakulta Univerzity Karlovy 26. listopadu zorganizovala workshop zaměřený na právní otázky související s rozšířením ochrany německého jazyka. Uvedená pracovní skupina má výstupy z tohoto workshopu k dispozici. V současnosti německá menšina pracuje na podrobnější důvodové zprávě k návrhu. Příští jednání pracovní skupiny je naplánováno na duben 2020.

Další kroky ke zlepšení dostupnosti výuky v němčině nebo výuky němčiny jako menšinového jazyka

Jak vyplývá z informací uvedených výše, výuka v němčině nebo výuka němčiny je v České republice dostupná. Neplatí to však pro všechny kraje. Proto byla přijata první konkrétní opatření ke zvýšení dostupnosti výuky, a to zejména v pohraničních krajích, Libereckém a Karlovarském.

V květnu 2019 byla novou zmocněnkyní vlády pro lidská práva jmenována Helena Válková. Ta se od svého ustanovení intenzivně věnuje zvyšování povědomí o menšinových jazycích, především o německém jazyce.

Její iniciativa se v první řadě zaměřuje na výuku němčiny v oblastech, v nichž tradičně pobývali němečtí obyvatelé, zejména v Libereckém a Karlovarském kraji. V listopadu a prosinci 2019 zmocněnkyně se svými spolupracovníky navštívila Jablonec nad Nisou a Cheb a jednala se zástupci místních orgánů těchto měst, kteří se zajímají o možnost začít vyučovat některé školní předměty v němčině. V prosinci 2019 Úřad vlády uspořádal setkání se zástupci územní samosprávy města Jablonce nad Nisou a města Chebu, ředitelů základních škol v Jablonci nad Nisou a v Chebu, německé menšiny a zástupci Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Na základě tohoto jednání jedna základní škola v Jablonci nad Nisou zvažuje zavést výuku některých předmětů v němčině za použití metody CLIL.⁶ Výuku v němčině od školního roku 2021/2022 zvažuje i jedna ze základních škol v Chebu. V současnosti jsou přijímána opatření k tomu, aby se pro plán zajistila finanční i další podpora, včetně možné podpory ze sousedících německých regionů Bavorska a Saska.

Zástupci německé menšiny také zorganizovali návštěvu Základní školy německo-českého porozumění a Gymnázia Thomase Manna a institutu Goethe Institute v Praze. Zmíněné instituce rovněž nabídly svou podporu při rozšiřování výuky v němčině.

Moravská chorvatština

Doporučení Výboru expertů týkající se moravské chorvatštiny

Identifikovat formy a prostředky, včetně nových médií, ke znovuoživení moravské chorvatštiny

Chorvatská národnostní menšina je jedna z nejméně početných menšin v České republice. Podle posledního sčítání lidu v roce 2011 se k chorvatské menšině (etniku) hlásilo 1 125 osob. Většina příslušníků chorvatské menšiny žije v Jihomoravském kraji, zejména v obci Jevišovka, kde se nachází Muzeum moravských Chorvatů.

V roce 2007 koupila vláda Chorvatské republiky budovu bývalé fary v Jevišovce se záměrem zřídit v ní Muzeum moravských Chorvatů. Bude se jednat o kulturní centrum, které bude

⁶ Obsahová a jazykově integrovaná výuka (CLIL, „Content and Language Integrated Learning“) je přístup výuky, v němž se studenti učí předmět a cizí jazyk zároveň.

zároveň dokumentovat historii chorvatské menšiny. Rovněž by se zde mohla vyučovat chorvatština. Otevření muzea se očekává do konce roku 2020.

Aktivity chorvatské menšiny podporuje i Ministerstvo kultury. V Jevišovce se každoročně koná chorvatský kulturní den pod názvem Kiritof, který je podporován ze státního rozpočtu. Díky této jedinečné události mají moravští Chorvati možnost setkat se na místě, z něhož řada z nich pochází, dozvědět se více o svém původu a informovat veřejnost o existenci této nepočtené menšiny.

Nejvýznamnější organizací sdružující moravské Chorvaty v České republice je Sdružení občanů chorvatské národnosti v ČR, z.s. Jeho cílem je zachovat kulturu moravských Chorvatů, včetně zachování dialektů moravské chorvatštiny. V roce 2018 organizace vydala knihu o chorvatské menšině „Barvy chorvatské Moravy“. Kniha se věnuje historii chorvatské menšiny v českých zemích a její kultuře. Část knihy se zabývá přímo chorvatským jazykem. Naleznete v ní i odkaz na e-learningový kurz moravské chorvatštiny.⁷ Ten je uveden i na internetových stránkách Sdružení občanů chorvatské národnosti v ČR, z.s., na které je k dispozici i česko-moravsko-chorvatský slovník vytvořený ve spolupráci s mluvčími moravské chorvatštiny.

S cílem zachovat původní podobu moravské chorvatštiny Sdružení občanů chorvatské národnosti v ČR, z.s. v roce 2018 provedlo projekt nazvaný „Dokumentace nejstarších mluvčích moravské chorvatštiny“. Projekt získal podporu ze státního rozpočtu v rámci dotačního programu zaměřeného na efektivní implementaci Evropské charty regionálních či menšinových jazyků zmíněného výše. Celkem bylo zaznamenáno 15 rozhovorů s pamětníky, které byly následně přepsány, upraveny (video, audio, text) a částečně zveřejněny na stránkách www.moravstichorvati.cz a www.pametnaroda.cz.

V rámci Rady vlády pro národnostní menšiny působí několik pracovních skupin zaměřených na specifické oblasti. Jednou z nich je i pracovní skupina pro národnostně menšinové vysílání, která se zabývá jazyky národnostních menšin v rozhlasovém a televizním vysílání a nově i sociálními sítěmi a takzvanými novými médii. V roce 2019 začala tato pracovní skupina projednávat možnou podporu nových médií ze státního rozpočtu, zejména z rozpočtu Ministerstva kultury. V návaznosti na tuto iniciativu začala Rada vlády pro národnostní menšiny hledat finanční prostředky na podporu nových médií. Rada požádala svůj sekretariát, aby připravil kroky nezbytné k financování nových médií v rámci stávajících i nových programů.

Sekretariát Rady pro národnostní menšiny zároveň informuje zástupce chorvatské národnostní menšiny o existenci dotačních programů na podporu jazyka moravských Chorvatů. Tyto činnosti budou pokračovat i nadále.

Polský jazyk

Doporučení Výboru expertů týkající se polštiny

Znovu posoudit hranice pro instalaci polských místních názvů a topografických značek v souladu s Chartou

Podmínky pro instalaci místních názvů a topografických značek v jazyce národnostní menšiny jsou stanoveny v § 29 odst. 2 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích. Podle tohoto ustanovení v obci obývané příslušníky národnostních menšin se název obce, jejích částí, ulic a jiných veřejných prostranství a označení budov státních orgánů a územních

⁷ <http://elearning.moravstichorvati.cz/>

samosprávných celků uvádějí též v jazyce národnostní menšiny, jestliže se v posledních dvou sčítáních lidu hlásilo k této národnosti vždy alespoň 10 % občanů obce. Ustanovení obsahuje i další podmínky. O instalaci názvů a topografických značek v menšinovém jazyce musí požádat zástupci příslušné národnostní menšiny prostřednictvím výboru pro národnostní menšiny nebo písemně spolek, který ke dni podání žádosti působí alespoň 5 let na území obce.

Tyto podmínky zajišťují, aby místní názvy a topografické značky v menšinových jazycích byly instalovány v obcích, v nichž existuje skutečná a trvalá vazba mezi menšinovým obyvatelstvem a daným místem. Vzhledem k tomu, že hranice vychází ze sčítání lidu, by se při posuzování možných změn právního rámce měly zohlednit údaje ze sčítání lidu, které se uskuteční v roce 2021. Z tohoto důvodu sekretariát Rady pro národnostní menšiny tuto otázku pečlivě posoudí, jakmile budou k dispozici údaje ze sčítání lidu v roce 2021.

V této souvislosti bychom rádi poznamenali, že stát podniká praktické kroky, kterými podporuje obce s menšinovým obyvatelstvem, aby instalovaly místní názvy a topografické značky v jazyce národnostní menšiny. Obce mohou požádat o finanční podporu z programu na podporu efektivní implementace Evropské charty regionálních či menšinových jazyků, který řídí Úřad vlády a spravuje sekretariát Rady pro národnostní menšiny. V roce 2018 tuto podporu získaly dvě obce, ve kterých žijí příslušníci polské národnostní menšiny, konkrétně Jablunkov a Vendryně.

Romský jazyk

Doporučení Výboru ministrů pro Českou republiku týkající se romštiny

Dále chránit a podporovat romštinu, včetně rozšiřování výuky romštiny jako menšinového jazyka ve spolupráci s romskými mluvčími, a vytvořit příznivé podmínky pro její užívání ve veřejném životě.

Doporučení Výboru expertů

Ve spolupráci s mluvčími romštiny posoudit způsoby, jakými lze romštinu zahrnout běžné výuky

Česká republika podporuje romský jazyk jako součást svého národního kulturního dědictví. Světový romský festival KHAMORO je systematicky podporován z dotačního programu Ministerstva kultury. Tento festival nabízí i vzdělávací aktivity týkající se romské menšiny a romštiny. Ministerstvo kultury podporuje projekty i dalších nevládních organizací, například projekt *Výboru pro odškodnění romského holocaustu v ČR, z.s.* který se zaměřuje na podporu česko-romského porozumění prostřednictvím výstavy o koncentračním táboru Lety, která probíhá v krajích České republiky.

Veřejné orgány podporují romský jazyk a romskou kulturu také podporou vydávání periodik a dalších publikací v romštině. Od poslední zprávy stát i nadále podporuje vydávání romského čtrnáctideníku *Romano hangos*, měsíčníku *Romano Vodí*, magazínu *Kereka* pro mladistvé příslušníky romské menšiny nebo sborníku *Romano džaniben*, který vychází zpravidla dvakrát ročně. V rámci dotačního programu na podporu implementace Evropské charty regionálních či menšinových jazyků získaly podporu knihy vydané v romštině i online romská televize *Tuke.TV*.

Stejně jako v minulých letech se romský jazyk stále vyučuje na třech vysokých školách, dvou středních školách a jedné základní škole. Výuka romštiny na univerzitách je většinou poskytována v rámci studia romistiky či podobných oborů. Jedinou institucí, kde romistika

představuje samostatný studijní program, je Filozofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze. Tabulka č. 5 nabízí přehled vysokých škol, na kterých se vyučují předměty související s romistikou nebo romským jazykem.

Tabulka č. 5 Studijní obory na vysokých školách zaměřené na studium romistiky

Filozofická fakulta, Univerzita Karlova	Středoevropská studia: romistika
Pedagogická fakulta, Masarykova univerzita	romština jako volitelný předmět pro studenty všech oborů
Pedagogická fakulta, Univerzita Karlova	Integrace Romů ve speciální pedagogice
Fakulta filozofická, Univerzita Pardubice	Romistika a romský jazyk na katedře sociální a kulturní antropologie.
Filozofická fakulta, Ostravská univerzita	Základy romologie (celoživotní vzdělávání)

Romský jazyk a romistika se vyučují na Střední odborné škole sociálně-právní v Jihlavě a na Střední odborné škole zdravotnické v Českém Krumlově. Existuje možnost absolvovat státní zkoušku z romštiny na Jazykové škole s právem státní jazykové zkoušky hlavního města Prahy, ale zájem o ni každý rok klesá.

Jedinou základní školou, na které se vyučuje romský jazyk, zůstává Základní škola Floriána Bayera v Kopřivnici. Romský jazyk se zde však žáci učí pouze v rámci předmětu Multikulturní výchova, a proto je rozsah výuky omezený.

Romština se neučí na více základních školách zejména kvůli malému zájmu rodičů romských dětí a rovněž nedostatku učitelů romštiny. V této souvislosti je také třeba zmínit, že ve většině případů se školy s vysokým podílem romských žáků nacházejí v chudších a společensky vyloučených lokalitách, což má dopad na poptávku po výuce romštiny, protože mnoho rodičů romských dětí má potíže obstarat jejich základní potřeby.

Navzdory tomu, že podpora systematické výuky romštiny je stále nedostačující, zůstává tento jazyk v tradičních romských komunitách zčásti hlavním prostředkem komunikace. Postupně se zhoršující znalost romštiny mezi Romy je tak problémem spíše ve větších městech, kde jsou příslušníci této menšiny více rozptýleni mezi většinovým obyvatelstvem. V místech, kde romština slouží jako hlavní dorozumívací prostředek, se naopak potýkají s problémem nedostačující výuky češtiny jako cizího jazyka, což může působit další potíže pro úspěšné nové projekty v oblasti vzdělávání romských žáků.

Studium a výuku romského jazyka podporují i některé romské nevládní organizace. V Praze romštinu vyučuje například Nová škola, o.p.s. Kroužky v romštině, na které obvykle dochází asi 20 dětí, nabízí i občanské sdružení Amaro suno - feder dživipen, z.s. Organizace KHER, z.s. také uspořádala kroužky pro děti zaměřené na čtení a psaní v romštině a také na podporu různých jazykových kompetencí. Tato organizace rovněž zorganizovala semináře pro učitele a další pedagogické pracovníky na českých školách s cílem zvýšit povědomí o romském jazyce.

Rada vlády pro romské záležitosti Úřadu vlády České republiky, která také vykonává funkci národní kontaktního místa pro Romy, pracuje na nové Strategii romské integrace 2021–2030. Tato nová strategie navazuje na Strategii 2020 a zohledňuje potřeby zjištěné

v hodnocení „Rámce EU pro vnitrostátní strategie integrace Romů do roku 2020“ v polovině období. Mezi tyto potřeby patří podpora boje proti diskriminaci Romů, podpora zapojení Romů a rozmanitosti a zohlednění genderového hlediska. Tato nová strategie bude obsahovat čtyři hlavní tematické okruhy, a to vzdělávání, zaměstnanost, zdravotnictví a bydlení. Kromě těchto čtyř hlavních témat se strategie zaměří i na emancipaci Romů a diskriminaci Romů jako horizontální otázky. V rámci emancipace se bude jednat o opatření na podporu kulturní identity Romů a posílení jejich společenského postavení a účasti. Podpora kulturní identity Romů bude zahrnovat opatření, která vytvoří příznivé podmínky pro užívání a rozvoj romského jazyka. Rady vlády pro záležitosti romské menšiny Úřadu vlády České republiky na těchto tématech spolupracuje se členy s Muzeem romské kultury a dalšími subjekty. Strategie by měla být přijata do konce roku 2020. Výuku romštiny projednává také Výbor pro vzdělávání Romů, což je pracovní orgán Rady vlády pro záležitosti romské menšiny.